

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopist se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

Z novim letom prične „Slov. Gospodar“ svoj XX. tečaj; prosimo torej dosedanje p. n. prijatelje in naročnike „Slov. Gospodarja“, naj nam ostanejo še za naprej zvesti ter obnovijo svojo naročbo o pravem času. Komur je mogoče, naj ga priporoča tudi svojim prijateljem v naročitev.

„Slov. Gospodar“ izide vsak četrtek na celi poli, dvakrat v mesecu pa prinese po pol pole priloge, cerkvene ali gospodarske, sem ter tje tudi prilogo inseratov. V očičgled tega je njegova cena sila mala in mogoča je samo, če ima „kat. tiskovno društvo“ obilo udov, kateri doplačajo, kar jej primanjka.

List stane za celo leto 3 gld. za pol leta 1 gld 60 kr., za četrť leta pa 80 kr. Naročnina pošlje se najlezje po poštnih nakaznicah in vzprejema jo edino „upravništvu Slov. Gospodarja“ v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5., posebno še prosimo, da se adresi nikoli ne pripiše J. Leonova tiskarna ali tudi kako drugo ime, zakaj razven upravnistva „Slov. Gosp.“ nima nihče pravice vzprejemati naročnine.

Kdor je bil že dosehmal naročnik „Slov. Gosp.“, olajša močno upravništvu delo, če prilepí staro adresó ali vsaj številko, ki stoji na desni strani njegove adrese, pripiše svojemu imenu, kedar obnavlja naročbo.

Upravništvó „Slov. Gospodarja.“

Kje je pravica?

Kdor hoče kaj s pravim, njemu je treba, da prevdari, kako se da to doseči, ne da bi sam trpel škodo ali pa jo drugim napravil. To stori vsak človek, če še ima le količkaj zdrave pameti; če pa hoče le svojo trmo, pa ne pomisli, kaj da bi iz tega utegnulo priti, kriv je le sam, če se mu stvar ponesreči.

To se pričakuje pa še tem bolj od društva. V takem ne stori nihče sam kaj, ampak njih

več se odloči, da hoče to ali drugo začeti. Več oči pa več vidi, tedaj pa se lahko v naprej sodi, da se v njem stvar, za katero gre, dobro prevdari in zato tudi prav naravna. Mi bi torej mislili, da društvo, in tedaj še posebno tako društvo, kakor je južna železnica, vse dobro premisli, predno se za kaj odloči. Ali če smo se kje izmotili, pri tem društvu, v tem, kar je ono odločilo gledé slovenskih imen na postajah, ki stojé na slovenski zemlji, in gledé njih izklicanja — v tem smo se po polnem zmotili.

Tacega odloka, kakor nam ga je ravnateljstvo južne železnice na pohlevne želje. Slovencev podalo, ne tega nismo in nismo mogli pričakovati. Kar nam v tem podaja to veleslavno ravnateljstvo, to je, da naravnost rečemo, ne-umščina in je čisto blizu do zlobe. Njega, ki mu nosi den na den denar in to še celo brez sile, le več ali manj iz dobre volje, njega ne bomo z lehka žalili.

Ali veleslavno ravnateljstvo južne železnice je prav to storilo dne 3. decembra 1884. Ta den je namreč izdalo odločbo, da ostane na Štajerskem vse pri starem, tedaj da se ne izklicé in ne piše nobena postaja pri nas slovenski. In zdaj čujte, zakaj da se to ne stori! To veleslavno ravnateljstvo pravi, da se ne izgodi za tega voljo, ker se je baje 31 občin zoper to izreklo. Katere občine so to storile in še posebej, kje je tistih 14 slovenskih občin, ki so se zoper to izrekle, tega nam povedati pozabi to veleslavno ravnateljstvo do cela. Mi imamo sicer slutnjo, katere da so takrat šinile v slovensko suknjo, a dokler jih ne pové ravnateljstvo samo, še jih zamočimo, o pravem času pa jih objavimo; to pa še storimo sedaj zato, ker so nekatere župane do tega v resnici zapeljali in le-ti še le vedeli niso, kaj da so podpisali.

Vse eno pa se jih je veleslavno ravnateljstvo poslužilo ter nam je gledé na njih podpise naše, v resnici pohlevne želje odbilo.

Človek v očigled tacega postopanja pač ne ve, je-li bi se raji smejal ali pa jezil. Pri nas, na Malem Štajerju je 536 občin in južna železnica vleče od vseh teh denar, toda za vse druge se ne zmeni, samo na podpise teh 31, ali če odbijemo mestne in trške, ki so se, vsaj v veliki večini, že izrekle zoper naše želje, in štejemo le onih 14 slovenskih (?) občin, teh 14 porajta ter nam odreče za voljo njih nekaj, kar se zastopi že samo po sebi, kdo bi se taki določbi ne smejal?

Le preveč je po takem verjetno, kar se govori, da si je veleslavno ravnateljstvo podpise teh občin naročilo in to samo za to, naj bi se na nje lahko izgovarjalo. Ono, ravnateljstvo samo, ni imelo volje naših opravičenih želj izpolniti — želj, ki bi bile železnici, le na korist, nikoli pa na pravo škodo. S to svojo odločbo se je veleslavno ravnateljstvo podalo na politično polje ter je pokazalo Slovencem svoje umazano hrbtišče.

Ali pa je pomislilo, da bi Slovenci, kakor so sicer krotke duše, utegnili naposled vendar-le mahnuti po njem, tega vprašanja si ne upamo rešiti. Tako po zobéh biti ne bo si lahko dalo katero ljudstvo. Naše ljudstvo se ne bo sicer, tudi v tem se ne bo podalo na nepostavne poti. Toda to je sedaj dolžno in to tudi trdno pričakujemo, da se bo očitno, v sklepih občinskih zborovanj, v ukrepih okrajnih zastopov itd. vzdignilo zoper tako postopanje južne železnice. Naši poslanci in še posebno visokorodni g. baron Goedel, v čegar rokah je ta nepovoljna stvar dosegla bila, upamo, da bodo take sklepe radi na pravem mestu podpirali in o njih tudi očitno v državnem zboru govorili. Njih resna, odločna beseda bo izdala.

Na Kranjskem so to že dosegli. Tam se bo odslej ime postaje po vseh progah železnice tudi slovenski izklicevalo in veleslavno ravnateljstvo se jim tam ni upalo zoperstavljati. Samo pri nas in na Koroškem še je to storilo, to pa, ker še je vlovilo par občin, ali morebiti le njih župane, da so se zoper to izrekli.

S tem obsoja seveda le samo sebe pa one nesrečne občine, oziroma njih župane, kajti kar je na eni slovenski zemlji prav in dobro, to ne more na drugih, ravno tako slovenskih krajih biti slabo. O tem ni dvoma. Da pa je veleslavno ravnateljstvo južne železnice na to pot krenilo, to nas žalosti in vtrjuje v nas le misel, da mu ni mar ne za svoje koristi, in ne za pravico, pač pa za stranskarstvo — tisto, ki mu stoji na čelu, če tudi ne črno na belem, da ni — avstrijsko.

Poslovanje v slov. posojilnicah.

Posojilnice, katerih imamo že lepo število, so za nas sila važne, vendar pa imajo one in more biti prav za to veliko nasprotnikov. Da jih sovražijo naši nemškutarji in naši drugi

politični nasprotniki, temu se ne čudi nihče, ali tudi med nami nahaja se še tu pa tam kateri. Zato radi ustrezemo načelnistvu zadruge slovenskih posojilnic in podamo tedaj tudi našim bralcem glavne točke iz razjasnila, ki ga je načelnistvo o posebni priložnosti izdalo gledé poslovanja naših posojilnic. Ono pravi:

Kakor dnes poslujemo, k temu načelu nismo prišli, menda v kaki nepremišljeni uri, nego sedanje poslovanje je rezultat večletnih skušenj voditeljev slovenskih posojilnic. Te skušnje pa so pokazale, da pri naših posojilnicah, ker so kmetske, menjica v obče ni primerna oblika za zadolžnice.

Od kmetkega ljudstva zna jih še premalo pisati; trebalo bi toraj vedno notarja pri podpisih, ker nepoverjeno podkrižanje stori menjico neveljavno. Pri vsakem podaljšanju obroka za menjiško tirjatev je treba nove menjice; mora toraj priti ne le dolžnik sam, ampak ž njim tudi vsi poroki v posojilnico, da zopet podpisajo novo menjico. To bi se ponavljalo vsake tri, oziroma 6 mesecev. Skušnje pa so kazale, da pri takem podaljšanju ne tratio samo dolžniki in poroki časa, nego dolžnik mora porokom povrniti še stroške za pot, jim po krčmah dobro postreči in vrh tega dostikrat še plačati kako nagrado za poroštvo.

Nasprotno pri dolžnem pismu; pri tem so dolžniki in poroki zavezani enkrat za vselej tako, da pripodaljšanju obroka pride le samo jedna oseba s knjižico, da plača obresti in amortizacijo; nobenega povoda pa ni za nove stroške, ker ni treba niti nove zadolžnice, niti porokom pota. Znano je, da kmet navadno ne drži točno obrokov, tako, da bi prišel isti dan, ko ima obrok plačati, nego pride navadno par dni kasneje. V vsakem takem slučaju bi se moral toraj po notarju napraviti protest. To bi povzročilo na leto velikanske svote, katere se našemu ljudstvu sedaj pri dolžnih pismih prihrani.

Poslovanje z dolžnimi pismi omogoči toraj posojilnicam, da dobijo kmetje posojilo z najmanjšimi stroški, da jim pride kredit pri posojilnicah najceneje, ter da so posojilnice zarad tega kmetom zares koristne.

Toda do zdaj navedeni vzroki sami za se ne bi nikoli opravičili, da so se vpeljala dolžna pisma, ko bi ne bila dolžna pisma ob enem tudi tista vrsta dolžnic, ki omogoči, da so posojila dana kmetom varnejša, a se poleg tega vendar kapital bistveno v istem času mobilizuje, kakor pri menjicah.

Sleduje je glavni uzrok ter leži uprav v naravi zavodov, kot kmetških posojilnic samih. Povdarjati se mora namreč, da je menjica sad trgovstva in uprav vsvarjena za promet premakljivega blaga; zato se tirjajo menjice največ po mestih, posebno pa pri trgovcih, da se

mora v nevarnih časih hitro zarubiti dolžnikovo imetje, obstoječe večinoma v pramakljivem blagu. (Konec prihodnjič)

Gospodarske stvari.

Kako konje krmiti.

Konjski želodec more poprek, kakor so skušnje pokazale, 16 litrov trde in tekoče krme vzprejeti in na to potrjeno skušnjo je treba ozirjati, kedar se konji krmijo. Ako se konju zrnje vsiplje, mora se to o času zgoditi, o katerem se more gotovo reči, da bode zadostoval, da se zrnje v konjskem želodcu do cela prekuha. Dušikovi ali gnjilčevi delci, katerih ima zrnje več v sebi, nego katera druga krma, se v želodcu bolje, ko pa v drugem drobu prebavlja. Zrno naj se toraj konjem položi, ko je seno povžito in nobena druga krma se konjem ne sme položiti in pijača ne dati, dokler da je zrnje popolnoma prebavljeno. Ako se naopak n. pr. 7 funtov sena po zrnju konju položi, se zrnje brž od sena iz želodca potisne. Seno se namreč pri žvekanju v četverni svoji teži s slinami pomeša, za katero opravilo je treba ravno jedne ure. Da želodec dobro prebavi, ne sme več od 10 litrov krminih snovi dobiti; ako konj pa 7 funtov sena povžije, požre s tem toliko, da bi se s to množino dvakrat mogel njegov želodec napolniti, ako se sline, ki so se pri žvekanju senu primešale, prištejejo. Ko bi se tedaj zrnje pred senom položilo, bi brž iz želodca v čreva prešlo, kjer bi se ne moglo tako do dobra prebaviti, kakor pa, če v želodcu delj časa ostane, kjer se ravno gnjilčevi delci najbolj prekuhavajo. Ker pa ima oves in drugo zrnje štiri do petkrat več te hranine tvarine v sebi, kakor seno, zato je tem bolj važno, da se prvo popolnoma prebavi in dalj časa v želodcu pušča nego seno. Iz vsega tega pa sledi, da se zrnje konjem le še tedaj vsiplje, ko je seno že povžito.

Pomoček kuretino uši rešiti.

Uši kuretino hudo nadlegujejo in ušiva kuretina ne prospeva na nobeno stran. Da se tedaj uboga žival te nadlege reši, se svetuje v kurji hlev vejevja od jelševega drevesa položiti. Drugo jutro je to vejevje vse polno kurjih uši, na kar se vse vejevje vzame in zažge. Nekatere krati se to ponovi in kokoši so zajedavcev rešene.

Sejmovi. Dne 11. v Šmarju; na Planini pri Novi cerkvi; dne 14. pri sv. Filipu pri Kozjem.

Dopisi.

Iz Celja. Izv. dop. (Božičnica.) Dne 20. decembra p. l. priredilo je katoliško podporno društvo za ubožne učenke in učence obeh okoličanskih šol božično veselico v poslopju šolskih

sester. Hitro po blagoslovu v samostanski kapelici zberejo se učenke vseh četirih razredov, kakor tudi ubožni fanti v šolski sobi. Tam se je videlo skozi širna vrata v pritlično izbo, kjer je bila zbrana obilna množina vdeležiteljev te blagodejne naprave. V tej sobi bil je postavljen oder za prednaševalke, ter božično drevesce povešeno s preobilnimi sladkarijami, jabolki in zlatimi orehi, med katerimi so sažarele otrokom o večernem polumraku svitle lučice. Izpod drevesca se je ljubeznjivo smehljalo umetno vpodobljeno detece, obdano krog in krog s preobilnimi darovi v razdeljevanje pripravljenimi.

Vspored veselice pričel se je točno ob četirih z mično pesmico: „Kar je že dolgo želel svet...“ s spremljevanjem na harmoniji. Na to zaporedoma prednašajo učenke iz slovenskih pesnikov: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ „Sv. trije Kralji.“ „Tužne solze...“ in „Dva potepena šolarja.“ „Očetova roka“, potem pa „Das Jesuskind im Walde.“ Konečno se zapoje božična pesem: „V plamenu se žari visoko nebo“ itd. Gladko in umevno prednašanje, kakor tudi prijetno petje vrlih učenk privatne dekleške šole, je vse poslušalce veselo iznenadilo.

Po petji spregovori g. predsednik tehtnih besed do zbrane mladine, opozarjajoč jo na srečo ji dano od preljubeznjivega Boga, da zamore uživati brezmerne dobrote kršč. katoliške vere; tisoč in tisoč poganskih otrok po širokem svetu jih ne pozna in ne okuša. Za to pa naj bi bila tudi vselej in pri vsem hvaležna Bogu, kakor tudi vsem dobrotnikom, s kojih druženo močjo se je ta božična veselica priredila. Končujoč izreče vsem pričujočim najsrčneja voščila k veselim božičnim praznikom in k novemu letu.

Na-to se prične razdeljevanje oblačil in obutelji med zbrane šolarje. Razdeljevala je visokorodna gospa Regina Vašič. Obdarovanih bilo je 120 otrok; 56 deklet, ki so obleko večinoma sama izdelovala med poučnimi urami v priročnih delih, ter 64 dečkov iz okoličanske deške šole. Zraven tega dobila je vsaka učenka šolskih sester, kakor tudi vsak ubožen deček svoj beli kolač, jabolko in sladkarij, katerih je nakupila visokorodna gospa R. Vašič. S kakoršnim veseljem nesel je vsak prijeti dar izpred božičnega drevesca! — Pa tudi pričujočim dobrotnikom je radosti kipelo srce; pač resničen je znani pregovor, ki pravi: „Slajše je dajati, nego jemati!“ — Naj bi ta rajski čut, kot plačilo radodarnosti že na tem svetu, ohranil kat. pod. društvu tudi zanaprej naklonjenost dose-danjih udov in prijateljev, med katerimi so vže od začetka prvi naš milostljivi knez in škof, ter mu izbudil še vedno več dobrotnikov in podpirateljev v prid revne mladine. Vsem pa, ki so se te božičnice kakor tako udeležili v prid in tolažbo mladeži, naj božje Detece že tu na zemlji, enkrat pa v nebesih preobilno poplača!

Iz Ljutomera. (Smrt in pogreb.) Prevelika nesreča je zadela župnijo Ljutomersko, ker je nesprosljiva smrt nam pobrala prečast. gosp. župnika Franca Šrola, kateri so neutrudljivo delovali za blagor svojih župljanov v duševnem, pa tudi v narodnem oziru in še drugih potreb niso prezirali. Zatoraj je jih tudi vse močno ljubilo. Rajnki so bili rojeni pri sv. Lovrencu v Slov. gor. dne 29. listopada l. 1829. v mešnika pa posvečeni 27. decem. 1852. Bili so župnik v Svičini, od tod so tudi v Rim hodili, in so se iz Svičine leta 1879. preselili v Ljutomer, kjer so leta 1880. blagoslovili povečano novo pokopališče; na njem počivajo zdaj tudi njih ostanki. Leta 1881. so nam priskrbeli sv. misijon, katerega še ni bil Ljutomer imel. Leta 1884. so omislili duhovne vaje, katere so se vršile od 8. do 18. sept. Ker so čutili, da so vernike v duhovnem položaju si vzredili in oskrbeli, lotili so se dela, katero je že leta in leta čakalo, in to je turen. Ta je bil za lepo, prostrano cerkvo primeroma premajhen. Dneva 7. oktobra l. 1884. so s težkim srcem, ker so videli, da so hudi časi, predložil svoj novi namen, katerega je res bilo potrebno, kajti bila je že nevesta Kristusova lepo fresko slikana, le lepega venca ji je še manjkalo, kakor so sami omenili v prošnji dne 7. oktobra. Kar pa se je krepko začelo, to se je dokončalo, in l. 1885. dne 8. septem. se je že zvonik ponosno kazal v višavi; dne 8. sept. na praznik male gospojnice, se je potegnilo tudi še vse drugo na odločeno mesto, in tako tudi novi mrtvaški zvon, katerega je kupila mladina župnijska. Ta visi nad štirimi starimi zvonovi. Bil je to res slovesen den, ljudstva bilo je prišlo mnogo od vseh strani. Da so pa g. Šrol tudi za zunanjo lepoto župnije v cerkvenem oziru skrbeli, kaže to, da se je postavilo več križev na primernih mestih in prav lepi dve kapeli. Ena v zgornjem Krapju, katera je bila slovesno blagoslovljena 9. listopada leta 1884., druga pa v spodnjem Krapju, katera je bila blagoslovljena 16. listop. Res so bili Franc Šrol blag gospod bodi si za cerkvo ali za domovino, ljubili so slovenski narod kakor lastno oko. Dosti blagih misli so še gojili v svojem srcu ali vkončano je. Dne 30. grudna so še bili zdravi in veseli, na starega leta den zarano ob četrti uri pa jim je slabo postalo. Hitro sicer prideta dva zdravnika, pa bilo je zastonj, blizo ob sedmi uri zarano so prevideni sv. zakramenti izdihnili. Župljani so se veselili slišati še njih čestitke iz prižnice, pa božja previdnost je tako vravnala, da so župljani na novega leta den žalovali in drugega prosinca so na zamolklih ustnicah župnikovih si predstavljali župljani strašno pridigo: to je konec leta, konec življenja, smrt in večnost. Pogrebna opravila so se začela vršiti ob deveti uri drugega prosinca in še le popoldne so jih

prinesli na pokopališče. Nosilo jih je osem občinskih predstojnikov, spremljalo 29 duhovnikov, trugo so kinčali razni venci, katere so poklonili razni stani. Nagrobnico so zapeli Ljutomerski slovenski pevci pri grobu. Nagrobni govor so imeli v cerkvi kanonik dr. Križanič, kan. g. Herg pa so sprevod vodili. Vdeležili so se ga vsi stanovi Ljutomera, šolska mladina iz šole Cezanjevske, Ovenske in Ljutomerske, župljanov črez polovico in toliko tudi iz sosednjih župnij. Vsega ljudstva je bilo skup do šest tisoč. Kaj takega še ni doživel Ljutomer. Svoje premoženje so tako lepo vravnali, da še Mariborsko semenišče dobi pomoč za enega učenca in še sv. oče Leon v staroslavnem Rimu 500 fl. Žaljuje Ljutomerska župnija po njih, oni se pa, upamo, v nebesih veselijo. Spomin gosp. Šrola pa ne bode nikdar iz Slovenskega naroda zbrisan.

Josip Krapjenski.

Iz Ljutomera. (Marsikaj iz našega trga.) Moram pač pripoznati, da je g. Kačenc v svojem dopisu iz Veržeja že prav imel, ker je pripravljen dokazati, da je g. tukajšnji sodnik na slovensko pritožbo kmeta zavrnil češ: da je prè latinsko. To pa res ni bilo nad strankami. Na svetu je pač že kaj navadnega, da pri sosedih prej seznaajo, kaj da se pri bližnjem hramu godi, kakor pa domači doma. To se je tudi tukaj zgodilo. Kar je Verženec izvedel, tega Ljutomerčan ni znal, pravilno pa je, da take spake pridejo na svetlo. Svet naj zna, kako brezvestno in nepostavno da kljubu enakopravnosti delajo z nami, in to še sinovi slov. matere. Svetujem vendar g. Veržencu, da počaka, ako bomo na našo pravično in postavno pritožbo volili še enkrat, in če takrat g. sodnik pojde v sovražni tabor, takrat bo tudi Ljutomerčan namočil pero, in ga bo česal, kolikor bo le koža držala. — Zdaj pa nekaj iz varoža. Nekdo, ki nosi prvi zvonec med tukajšnjimi nemškutarji, je narodnemu domačemu kovaču delo pismeno odpovedal, zato, ker ni hotel svoje slovenske matere zatajiti in z nemčurji trobiti in je v pismu omenil, da bo odsehnal dal podkavati pri italijanskem kovaču, ker pa ni italijanskega kovača v celi okolici, nasvetovali bi mu, da bi se s svojimi „cuzeki“ preselil v deželo, kjer poper raste in povemo mu, da nobena sova ne no zahuškala za njim. — Ne dolgo po odpovedi prižene hlapec unega gospoda, mislim, da mu je bilo malo predaleč na Italijansko gnati, podkovat konja k omenjenemu kovaču, da ga obuje v železne skorje. Kako ga kovač gleda in strmi! Po kratkem pa mirno reče h hlapcu: Gospod so mi delo odpovedali, ti pa mi podkavat priženeš, kako to? Ženi konja domu in gospodu povej: Jaz se zahvalim za njihovo delo, bom še brez njega živel. To je odločna stalnost, ki zasluži, da se slovenskemu svetu najavi. Pošten narodnjak ne pusti s seboj

burke vganjati. Gospod Klobučar! stojte za vso prihodnost tako čvrsto, stalno, nepremakljivo, in če vam ptički iz nemškutarskega loga prepevajo sladke in vabljlive pesmi, spominjajte se na besede stare lepe slovenske pesmi: „Nebo zablisne in glas se začuje, Večno je slaven, kdor rod svoj spoštuje.“

Od sv. Lovrenca v puščavi. (Naše društveno življenje.) Dne 27. dec. minulega leta napravilo je kmetско bralno društvo veselico, na katero se sme s ponosom ozirati. Vse točke obširnega vspeveda izpeljale so se tako lepo in dobro, da bi tega nihče ne bil pričakoval. Takoj ko so pevci odpeli pesem „Slovenec sem“, nastopil je župnik Puščavski, č. g. Jos. Kralj, ter je v precej dolgem govoru, v prav lahko umevnej in lepej besedi dokazoval, da je sveta dolžnost nas vseh, da svoj materni jezik nad vse druge jezike ljubimo in spoštujemo.

Nemškega jezika se bomo tudi še nadalje učili, pa le za sé in ne za druge in to tako, da bomo v resnici kaj znali na podlagi slovenskega jezika, kajti se je le po tem potu mogoče kaj naučiti.

Za tem govorom, katerega so vsi navzoči prav pazljivo poslušali, zapeli so pevci „domovina“, na kar je kmečki fant prednašal prelepo Slomškovo pesem „Slovo Solčavskim planinam“. Izvrsten pevec č. g. kaplan Pajtlar pa je sedaj v prekrasnem solospjevu pokazal, kaj da zamore slovensko grlo. Takoj po končanej pesmi zaigrali so veselo koračnico. Ko so končali, odgrnilo se je zagrinjalo in pričela se je igra „Županova Micika“. Da si so bili igralci sami domačini, kojih nekateri gledišča še nikdar videli niso, vendar so tako dobro igrali, da so jim celo možje, ki so mnogo sveta prehodili in dosti kaj videli, izrekli popolno in kaj laskavo pripoznanje.

Vsi so pa tudi, vsak svojo ulogo, rešili v popolno zadovoljnost navzočih gledalcev. Ljudje so bili tako dobre in židane volje, kakor malo kedaj. Igra se jim je toliko dopadla, da se je zaporedoma izrekla želja, da se mora ponavljati, kar se bode tudi zgodilo. Za igro pričela se je tombolo, potem pa prosta zabava. Društvo si sme čestitati, da je priredilo veselico, kakoršnje v tem kraju še ni bilo in to po vsem z domačimi močmi. Omeniti še moramo, da nas je tokrat mnogo gostov iz trga počastilo. Nas to tembolj veseli, ker bodo tako najlažje spoznali, da mi ne želimo nobenega prepira, nobene razdražbe, temveč, da se hočemo sicer po svojem zabavljati, drugače pa z vsakim, in naj si že bode kakoršnjih misli koli, v miru in zastonosti živeti.

Iz bližine so bili vsi najveljavnejši možje brez razločka stanu, tako, da je moralo vsakega veseliti, ko je videl zbrano tako odlično, po-

šteno in možato društvo. Ni še dolgo, kar društvo obstoji, pa zbralo je okoli sebe može, s katerimi se lahko povsod ponaša. Vendar pa še enkrat vse naše prijatelje in somišljenike na društvo opozorimo ter jih prosimo, da tisto vsak po svoji moči podpirajo. Brez vstrajnega dela in neumornega truda, in brez blagovoljne požrtvovalnosti ni lahko kaj doseči. Kdor tedaj zamore storiti več, naj stori več, kdor pa manj, pa manj, vsak po svojem. Uverjen pa bodi vsak, da je zavest, da deluje v blagor in srečo svojega naroda, svoje domovine, nekaj, kar človeka v tem burnem življenju neizmerno osrečuje. Zatoraj v imenu naše dobre stvari presrečno zahvalo izrečemo vsem tistim velikodušnim prijateljem našega društva, ki so ga dosehdob tako krepko podpirali, ter jih ob enem tudi prosimo, da nam svojih blagih moči tudi znanprej ne odtegnejo.

Iz Rožne doline. Novega leta den smo pokopali občespoštovanega kmeta Martina Krašana, ki je bil mnogo let župan Šmartinske občine, pa tudi več let cerkveni ključar in poseben prijatelj duhovnikov. Njegovo staro mater pokopali so l. 1832., prvo na novem pokopališču te fare, med tem pa v teku 53 let že 1638 mrličev. Najstarša oseba, ki je lansko leto umrla, dosegla je 78 let, živi jih pa še več po fari iz poprejšnjega stoletja. En kmet nastopil je že 91. leto, dve samici pa vsaka 89. leto.—Toraj ta dolina svojega lepega imena ne nosi celo vastonj.

Iz Rogaškega okraja. (Šulvereinske spakarije.) Pred par leti se je „nemški šulverein“ tudi v te kraje pritepel in veliko nemira povzročil. Posebno dobro mu je ugajalo na Slatini, kjer ga je širil obse znani „dohtar brez miru“, ki kakor lastavica vsako spomlad v te kraje prileti. Pa ta šulvereinska bedarija je le kratko časa trajala in denes je ta šulverein, kakor mnogo njegovih pristašev ob ves „kredit“. Zato so si zdaj drugo „žavbo“ iz Celja naročili, neko knjižuro, katera hvalisa nemški šulverein in je bojda celo od nekega „opta“ pisana, kakor „šulvereinovci“ pravijo. V Rogaci hočejo zidati šulvereinsko šolo; hitro so tudi Slatenčani klečeplazili pred šulvereinskimi prvaki, in zdaj hočejo tudi na Slatini nemško šolo zidati. To so res čudni ljudje; mir jim je celó neznana reč; kakor krti rovljejo vedno in delajo nemir. O tej zadevi bo vsakako potrebno, da se pametni občinski predstojniki posvetujejo, in da se ne dajo od nemčursko-nevernih kričacev preslepiti. Znamenito je pa to, da so vsi ti kričachi sinovi slovenskih mater in se živé ob slovenskem kruhu. Potrebno bi bilo, da bi Slovenci tem ljudem manjše kosčke svojega kruha rezali, da ne bodo tako prevzetni!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Državni zbor snide se dne 26. t. m. in dotlej je deželnim zborom priti do konca njihovih sej. Kar še tedaj teh zboruje, začno ali že dnes ali vsaj po jutranjem svoje zborovanje. — Deželni zbor v Gradcu ima še dnes se sniti, ravno tako Koroški. V prvem pride na vrsto več malovažnih reči potem pa tudi dr. Aussererjeva resolucija glede potrebe nemščine; v drugem pa predlog poslanca K. Ghona, ki meri na odpravo cesarskih mitnic. Stvar je tudi drugje vredna premišljevanja. — Minister za uk in bogočastje šel je v Tirole, da si ogleda nekaj tamošnjih šol, a v tem se hoče tudi drugače podučiti o tamošnjih razmerah. Ako mu je za to, da ustreže posameznim deželam z ukazi, katere razpošilja, treba mu je že tega, kajti na to, kar dobi od dosedanjih mož, ki imajo te reči v rokah, ne sme veliko dati. Ti možje so namreč skorej vsi najhujši liberaluhi. — Na Kranjskem proslavljajo dež. predsednika, barona Winklerja, še vedno ter ga imenujejo občine rade za častnega občana, tako zadnje dni tudi v Postojni. Mož je res prvi Slovenec, ki stoji na tem visokem mestu, toda nam, ki gledamo od strani, zdi se tega proslavljevanja, da ne rečemo druga, že malo odveč in blizu nam je pregovor: Ni vse zlato, kar se sveti. — V Čedah imajo še vedno težave, kedar hodi za napravo kake češke šole v krajih, kjer so Čehi v manjšini. Tako zadnji čas tudi v Sušicah na bavarski meji. C. kr. upravna sodnija na Dunaju je izrekla dne 2. t. m., da ni dokazano zadostno število otrok, zavoljo katerih bi se Česka razrednica tamkaj vpeljala. Če gre za Nemce na slovenski zemlji, napravijo pa nemške šole, če se prav ne ve, odkod bodo nemške otroke za-nje dobili. Ljubljana daje sama najsijajniši izgled za to. — Razmere med Hrvati in Magjari so čez silo težavne, blizu take so, kakor med Slovenci pa Nemci; pri njih je stranka, ki nosi po krivem ime, da je narodna, to, kar so naši polu- in posilinemci. — Ali se sklene med Poljaki in Rusini srečna pogodba, vsled katere imajo tudi Rusini pravico, v svojem jeziku se izobraževati, vsaj v ljudskih šolah, to odloči sedanje zasedanje deželnega zbora v Lvovu.

Vnanje države. Na južnem bojišču je mirno postalo in je med Srbi pa Bolgari popolnem premirje v svoje pravice stopilo. Srbi se bodo pač sedaj, ko niso ničesar dosegli, izgubili pa so ime bojnih junakov, čohali češ: čemu je bilo vsega treba? — Turčija pa še vse eno nima miru, kajti Midiritske čete so njih straže te dni napadle in ji precej ljudi posekale, vendar pa ji to ni kaj novega, ker se ji enakih napadov večkrat prigodéva. — Grki so do velesil pismo poslali, v katerem

prosijo, naj bi pri konečnem sklepanju miru tudi njih ne pozabile. — Sv. Oče so za letoš sv. leto — izredno — razpisali in se sklicujejo pri tem na njih hudo stanje, v katerem jih še zedinjena Italija vedno drži. — Francozom sestavlja Freycinet novo ministerstvo, ker je Brisson s tovariši odstopil. Kaki možje da stopijo v nove ministerstvo, to še ni znano, a obljube novih vzboljšanj, reform, so že na dnevnem redu; treba jim je po takem jih že precej in kar se jim jih je bilo doehmal dalo, ni moglo posebno dobro biti. — Angleška je državo Birma z Indijo združila pod vladno Indijske cesarice, t. j. angleške kraljice, katera ima v Indiji ime cesarice. — Tudi Nemčija prisvojuje si v Afriki čedalje več zemlje in je sedaj zavoljo tega v prepiru s Portugizi. Knez Bismark je dobil od sv. Očeta veliki Kristusov red v briljantih, to pa za voljo Karolinskih otokov. — Rusija gradi v Aziji na večih krajih železnice ter se tako pripravlja na prihodnje vojske, ki gotovo ne bodo izostale, netila za-nje se čedalje več nakopičuje že vsled srbsko-bolgarske vojske. — Španija ima sedaj kraljico-vdovo za vladarico in je, kakor se čuje, še povsod doehmal mirna. Oglašja pa se tam kuga in to koj na večih krajih. — V Benetkah pa je kuga bojda prenehala.

Za poduk in kratek čas.

Gregor Jož. Plohel, doktor bogoslovja, dekan in nadžupnik Ptujski.

(Konec.)

Ko je vse to bilo vravnano, pravi v 14. točki tako-le: „Ker je za veljavo poslednjega sporočila potrebno, da se imenuje glavni dedič, ta naj bo moja duša, in sicer dobrih del, katera tukaj naročim: vse premoženje, kar še ga po zgoraj navedenih volilih ostane, naj se naloži na obresti, in najpred odloči zadostni kapital za 2 ustanovi dvema mladenčema tako, da bo vsaki dijak na leto prejel 100 gld. Sedaj nese ta ustanova za enega 150 gld. — Za to ustanovo so poklicani v prvi vrsti sorodniki ustanovitelja, potem rojeni v Ptui in pri Svetinjah; če med temi ni sposobnih, tudi drugi. Pravico ti ustanovi podeliti ima nadžupnik Ptujski. — Ko je zadosten kapital za ustanovi odločen, imajo si obresti ostalega na dva enak dela razdeliti. Ena polovica je namenjena mojim revnim sorodnikom, če je za njih oskrbljenje, za nakup kakega zemljišča, ali pri žetvi dnarna pomoč potrebna; ali pa, ako katerega zadene kaka nesreča po ognji, toči itd., od vsakega terja Plohel, da z verjetnim spričevalom dokaže svojo potrebsčino, škodo imajo nepristranski cenitelji določiti. Modro še tako nadalje naroči: „Ker se pa take potrebsčine ne

bojo vsako leto namerile, morajo se obresti h kapitalu prišteti; po takem se ustanova množi, in ob času sile bo pomoč zdatnejša. — Druga polovica pa je odločena: prvič, zapuščenim ubogim sirotam Ptujskega mesta, in drugič domačim revežem po enaki razdelitvi.“ — Kar za devlje uboge sirote, želi naš Gregor, naj se posebno ozir jemlje na pridne mladenče lepega zadržanja, ki se hočejo dalje izobraževati; in take sirote, katerim se nameri ženitev ali možitv, pa nimajo nobene dote, — in gledé domačih revežev na take, ki so nekdanj videli boljše dneve, in se sramujejo beračiti. — Obrestitistega deleža, ki je namenjen revnim sorodnikom, znesejo sedaj na leto, če smo prav podučeni, 175 gld.

Iz tega kratkega povzetka si menda dragi čitatelj spoznal blago srce našega Gregorja, dozdeva se, da je sé svojimi dobrimi deli posnemati hotel sv. Miklavža. Naj mu ostane tedaj blag spomin!

Podoba Gregorja Plohelna se znajde v Ptujski prošnji; kaže nam krepkega moža, polnega obraza, temnih lasi in modrih oči; utis, katerega gledalcu napravi, pa je ta: mož, ki ga ta podoba predstavlja, je bil blagega srca, trdnega in odločnega značaja; po svoji delavnosti in darežljivosti vreden sin svojega naroda.

Dragi čitatelj, v teh skromnih črticah sem te opozoril na blagega moža, ki še med nami živi s svojimi dobrimi deli, bil pa je nepoznan, pozabljen celo znabiti od nekaterih, ki so vživali ali še vživljejo sad njegove dobrotljivosti. — Njegove ustanove za dijake so se včasih čudno delile. Leta 1862, ko je nadžupnik Ptujski že podelil stipendijo bližnjemu sorodniku in če ravno je že obrok za prosilce pretekkel, htela je štajerska namestnija vrinoti sina, mislim, nekega višjega uradnika, to pa je nadžupnik Jak. Standegger odločno odbil; tedaj bo Ptujskemu nadžupniku vedno paziti, da se vselej pri podelitvi postavno ravna. — Pokazal sem ti, dragi čitatelj, kos slovenske zemlje, ki nam je tega dobrotnika rodila; v spomin sem vzel nekatere britke zgodbe, ki jih je v teku stoletja prestala.

Lepa je, dragi rojak, tvoja očetnjava. Idi na široko po deželah obširne Avstrije, lepše od naše Slovenske ne najdeš. Skrbi tedaj po svoji moči in svojih razmerah za njeni blagor, da si tudi ti ohraniš blagi spomin še svojih poznih potomcev. Jaz pa sklenem z besedami Stanka Vraza, kakor sem začel: „Slava Bogu!... Oj krasan si, krasan, ti moj zavičaj! Kakve u tebi, nikdje ruže ne cvetaju; čini se, da Bog te stvari kraju ljubljén, da jadnu Slovencu vrati raj izgubljen.“

Smešnica 1. V gostilnicah dobó človek za denar vse in toraj tudi lahko kaj pogodrnja,

če mu v kateri ni kaj prav. Bil je tako tovnjej nek gostilničar, ki je veliko na svojo gostilnico držal, vprašal tujca. ko je ta odhajal: „Gospod, ali Vam je pri meni kaj manjkalo? — „O dá“, reče ta, „brzdov za Vaše stenice“.

Razne stvari.

(Stolna cerkev.) Popravila v naši stolni cerkvi so že dotlej dognali, da je na praznik sv. treh Kraljev bila že popolna služba božja v njej. Njih ekselencija, mil. knez in škof, so jo imeli z navadno asistencijo. Cerkev je bila natlačena pobožnih vrnikov. Skoraj polovica srednje ladije pa je še obita in še čaka popravila.

(Nov župan.) Dne 2. t. m. so v našem mestnem zboru izvolili s 23 glasi g. Aleksandra Nagyja za župana, za podžupana pa dr. lv. Schmidererja s 17 glasi. Ali je dosedanji župan, g. dr. Duhatsch, v resnici zaslužil, da ga je lastna stranka zavrгла, tega nočemo razsoditi.

(Župan — starosta.) Na starega leta den je umrl v Krčevini pri Mariboru starosta županov, g. Franc Dovnik. Bil je tam celih 35 let župan. Bil je mlade dni pri vojaki, l. 1847 pa se je tje priženil in od l. 1850 je vsa ta leta sem tam županoval. L. 1883 so mu svitli cesar srbni križec s krono za zasluge podelili in ga, ko so bili v Mariboru, k svoji mizi povabili. Mož je imel veliko opravila z mestno gospodo, ali svoje kršč. vere in slovenskega naroda ni zato nikoli nikjer zatajil. Naj v miru počiva!

(Goljufna mera.) V Rogacu so tovnjej necega Wegscheiderja, trgovca iz Ptuja, obso dili na 8 dni zapora, ker je imel krivično mero.

(Vrl oče.) Pri sv. Ani pred Cmurekom je 2. dne t. m. umrl vrli kmet Andrej Šuman. Bil je oče vodje na c. kr. gimnaziji v Ljubljani, g. Jos. Šumana in kakor ta, je tudi oče ljubil slovensko domovino. Za vse, kar je bilo krščansko in narodno, ga je človek lahko unel. Bodi mu lahka zemljica!

(Sprememba imena.) Kmetsko bralno društvo na Slatini pri Rogacu je svoje ime izpremenilo v „katoliško politično društvo“. Kakor se sliši, so mu udje najimenitniši možje v nadžupniji sv. Križa in dobro prospeva. To je veselo znamenje.

(Podružnica sv. Cirila in Metoda.) V Celju se je zadnjo nedeljo ustanovila podružnica sv. Cirila in Metoda in kakor slišimo, je med tamošnjimi Slovenci precejšnje zanimanje za tisto.

(Imenovanje.) Za namestnika c. kr. drž. pravdnika pride v Celje g. J. Trenc, dosedanji c. kr. okr. sodnik v Metliki na Kranjskem.

(Oh vi kmetje!) V Laškem trgu so nemškutarji še v nedeljo dne 27. decembra l. l. z vso silo zbobnjali skupaj zbor ultranemškega društva „Fortschritt“. Naj bi pa pozneje lahko trobili po svetu, da so tudi slov. kmetje v tem društvu, sklicali so za eno uro poprej zborovanje kmetijske podružnice. Toda takrat so imeli smolo. Ne ne eno na drugo zborovanje ni prišlo kmetov in tako je peščica gospode ostala sama. „Vahtarica“ je kar iz sebe za voljo taga. Sirota se nam smili.

(Od mladine.) Proti Škofji vesi za Celjem sta dva šolarja korakala, kar pride mimo nju voz obložen z lesom. V istem hipu sune tovariš tovariša, osemletnega Štepišnika, da pade pod voz in ves zdrobljen v malih trenotkih umrje.

(Ogenj!) Klic: gori! gre hudo skoz ušesa; tako tudi med božjo službo na božič v Marenbergu. Toda takrat ni ogenj storil posebne škode, ker se je bila le koliba v graščinskem vrtu vžgala.

(Mráz na Laškem.) Kakor vedo novine, bila je božični teden na gornjem Laškem huda zima. V treh dneh je baje vsled nje 14 ljudi zmrznilo.

(Posojilnica v Konjicah) je imela od začetka svojega uradovanja, to je od 20. septembra 1884 do 31. decembra 1885 dohodkov 85.191 fl. 42 kr. in je izdala 79.526 fl. 71 kr. ima torej še gotovine 5.665 gl. 71 kr.

(Volkovi.) Na Oggerskem še biva veliko volkov in nevarni so tudi ljudem. Tako so uni den dve ženski, ki ste hoteli v Temesvar, napadli in ji skorej do cela požrli.

(„Rogač“) šaljiv in satirsk list, ki bode vsak 1. in 15. dan v meseci izhajal na celi poli, razpošilja ravnokar svojo prvo številko. Glede vsebine in oblike moramo ta list le toplo priporočati vsem narodnjakom in vsem prijateljem humorja in dovtipa, to tembolj, ker ima „Rogač“ mnogo in prav ličnih izvirnih podob, kakoršnih dosedaj pri nas še ni bilo. „Rogač“ stane za celo leto 3 gl., za pol leta 1 fl. 50 kr. za četrt leta 80 kr. Naročnina naj se pošilja po poštnih nakaznicah upravištvu „Rogaču“ v Ljubljani na Kongresnem trgu v Kirbišivi hiši.

V tiskarni sv. Cirila

dobódo se tiskovine za šole, fare in srenjske urade, odvetnike in bilježnike; na prodaj so tudi knjižice za mešne intencije in spominske tablice (Memento-Tafeln) za žagreb.

Loterijne številke:

V Lincu 2. januarja 1885: 89, 50, 7, 9, 16
V Trstu „ „ „ 80, 57, 45, 35, 30
Prihodnje srečkanje 2. januarja 1886

Nadučiteljska služba

na dvorazrednici pri sv. Janžu na Dravskem polju, IV. plačilnega razreda in s prostim stanovanjem je izpraznjena. Prosilci nemškega in slovenskega podučevanja zmožni naj svoje prošnje do konca januarja 1886 pri krajnem šolskem svetu vložijo:

Okr. šolski svet v Ptuiju, 20. dec. 1885
2-3 Predsednik: Premerstein.

Podučiteljska služba

na dvorazrednici pri sv. Janžu na Dravskem polju, IV. plačilnega razreda in s prostim stanovanjem je izpraznjena.

Prosilci, nemškega in slovenskega podučevanja zmožni, naj svoje prošnje do 20. januarja 1886 pri krajnem šolskem svetu vložijo.

Okr. šolski svet v Ptuiju, 10. dec. 1885.
3-3 Predsednik: Premerstein.

Priznано nepokvarjene, izvrstne

voščene sveče

2-4

izdelujeta

P. & R. Seemann v Ljubljani.

Prave voščene sveče,

dobro preležane in posušene, ki ne tekó in se ne kadé, brezplačno pošilja na vse strani ter se toplo v to priporoča

Franc Gert,

svečar v Mariboru v Gospodski ulici — v Celju, prej Reiter-jeva podružnica.

Naročila v večjem od strani častite duhovščine prosim samo za glavno štacuno v Mariboru, kjer se ji brzo in skrbno postreže.

Priporočam gg. trgovcem za svečnico prav lepe, kupljive svečne zavitke od 3 kr. naprej in pisane sveče po prav nizki ceni. Pod težo dveh kilogramov se ne odpošilja.

Moja obrt je bila v Mariborski razstavi premirana s srebrno medaljo in s priznalno diplomom obrtniškega društva za voščene izdelke.

3-6